

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 16 maja 2001 r.

35121

RPO/308294/99/II/SF

Pan
Marek Biernacki
Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Szanowny Panie Ministrze

W kierowanych do mnie wnioskach kwestionowane są decyzje podejmowane przez właściwe organa na podstawie art. 114 ust. 1 pkt 2 lit. "b" ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. Nr 98, poz. 602 z późn. zm.) - w przedmiocie poddania osób, którym zatrzymano prawo jazdy, kontrolnemu sprawdzeniu ich kwalifikacji - pomimo orzeczeń kolegiów do spraw wykroczeń lub sądów o uniewinnieniu sprawcy wykroczenia (przestępstwa) lub umarzających postępowanie.

Zauważyć należy, iż Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 24 lutego 1998 r. (sygn. akt II SA 1621/97) - powołując się również na swoje wyroki z dnia 22 grudnia 1992 r., sygn. akt II SA 802/92 i z dnia 1 grudnia 1997 r. sygn. akt 899/97, na tle obowiązującego ówczasie art. 88 ust. 1 pkt 2 lit. b ustawy z dnia 1 lutego 1983 r., Prawa o ruchu drogowym (tj. 1992 r. Nr 11, poz. 41 z późn. zm.) - wyraził pogląd, iż przepis ten poświęcony jest sytuacji, w której kierowca, bez względu na okoliczności i przyczyny, był pozbawiony prawa jazdy dłużej niż rok, natomiast tak długi okres przerwy w prowadzeniu pojazdów wymaga niewątpliwie sprawdzenia kwalifikacji kierowcy - i że na tym polega istota wskazanego uregulowania. Zdaniem Naczelnego Sądu Administracyjnego pojęcia: "pozbawiony prawa jazdy", nie można utożsamiać z karą dodatkową zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych.

Analogiczne poglądy zaprezentował Naczelny Sąd Administracyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 10 listopada 1998 r., sygn. akt II S.A. 1291/98, stwierdzając

nadto, iż decyzje podejmowane na podstawie art. 114 pkt 2 lit. "b" ustawy Prawo o ruchu drogowym nie zostały pozostawione uznaniu organu orzekającego, lecz mają charakter rozstrzygnięcia związanego. Co istotne, w sprawie będącej przedmiotem cytowanego wyroku, sąd rejonowy umorzył postępowanie wobec sprawcy wykroczenia z uwagi na przedawnienie karalności zarzucanych mu czynów a następnie, organa administracji - na mocy stosownych decyzji - uzależniły wydanie prawa jazdy od posiadania wymaganych kwalifikacji do prowadzenia pojazdu mechanicznego, co oczywiście wiąże się z koniecznością złożenia przez osobę ubiegającą się o zwrot prawa jazdy, ponownego egzaminu.

W mojej ocenie, wątpliwości budzi praktyka - także na tle nowego stanu prawnego - odmawiania przez uprawniony organ zwrotu zatrzymanego prawa jazdy i zasadność uzależniania jego wydania od ponownego sprawdzenia kwalifikacji - po upływie roku od dnia zatrzymania tego dokumentu - mimo prawomocnego orzeczenia umarzającego postępowanie z powodu przedawnienia - lub orzeczenia uniewinniającego od popełnienia zarzucanego wykroczenia bądź przestępstwa.

Zawartego w art. 114 ust 2 lit. b. ustawy Prawo o ruchu drogowym uregulowania dotyczącego zatrzymania prawa jazdy nie można bowiem utożsamiać ze środkiem karnym w postaci zakazu prowadzenia pojazdów przewidzianego w art. 39 pkt 3 Kk oraz art. 28 § 1 pkt 1 Kw.

Podkreślić także należy, iż przedawnienie karalności powoduje wygaśnięcie prawa karania sprawcy, zerwany zostaje bowiem związek pomiędzy karą a czynem zabronionym. Wydaje się zarazem, iż nie wymaga dowodzenia bezzasadność nakładania obowiązku ponownego składania egzaminu na prawo jazdy w sytuacji, gdy oskarżony, został uniewinniony na mocy prawomocnego orzeczenia, od popełnienia zarzucanego mu wykroczenia lub przestępstwa.

W istocie, z przepisów art. 135 - 137 ustawy Prawo o ruchu drogowym wynika, iż dysponentem prawa jazdy zatrzymanego z powodu popełnienia przestępstwa lub wykroczenia, jest organ prowadzący stosowne postępowanie. Natomiast zarówno przepisy cytowanej ustawy jak i wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji rozporządzenia w sprawie postępowania z kierowcami naruszającymi przepisy ruchu drogowego nie zawierają żadnych regulacji dotyczących dalszego trybu postępowania co do zatrzymanego prawa jazdy, w okolicznościach o których wyżej mowa.

Potrzeba wprowadzenia uregulowań dotyczących przedstawionego postępowania dotyczy nie tylko sytuacji gdy zapadło prawomocne orzeczenie o uniewinnieniu lub umorzeniu postępowania z powodu przedawnienia karalności czynu zabronionego ale także wówczas, gdy wobec kierowcy oskarżonego o popełnienie przestępstwa (art. 173-180 Kk) bądź obwinionego o popełnienie wykroczenia (art. 86, 87, 92 Kw) przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji orzeczono środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów na okres przekraczający rok, a następnie z powodu wniesienia kasacji Sąd

Najwyższy uchyla wyrok skazujący i postępowanie umarza (np. wskutek przedawnienia karalności) lub wydaje wyrok uniewinniający oskarżonego.

Mając na względzie przedstawione racje, uprzejmie proszę Pana Ministra o zajęcie stanowiska w powyższej materii.

Łączę wyrazy szacunku

/-/ Prof. dr Andrzej Zoll